

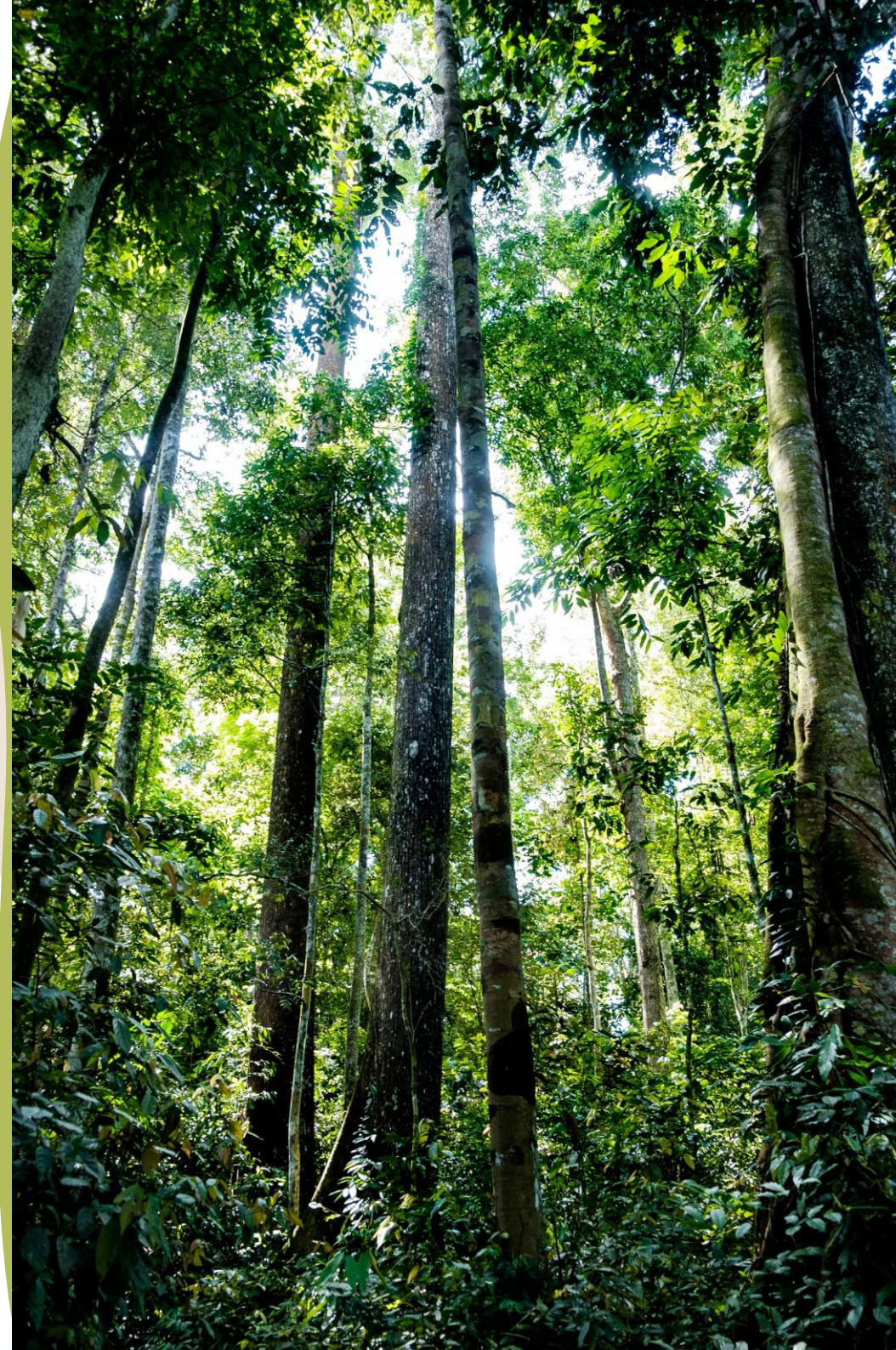
Ostupoliitika Raadamiseta tarneahelad

Lidl Stiftung & Co. KG • Seis 15.06.2024

Sisukord

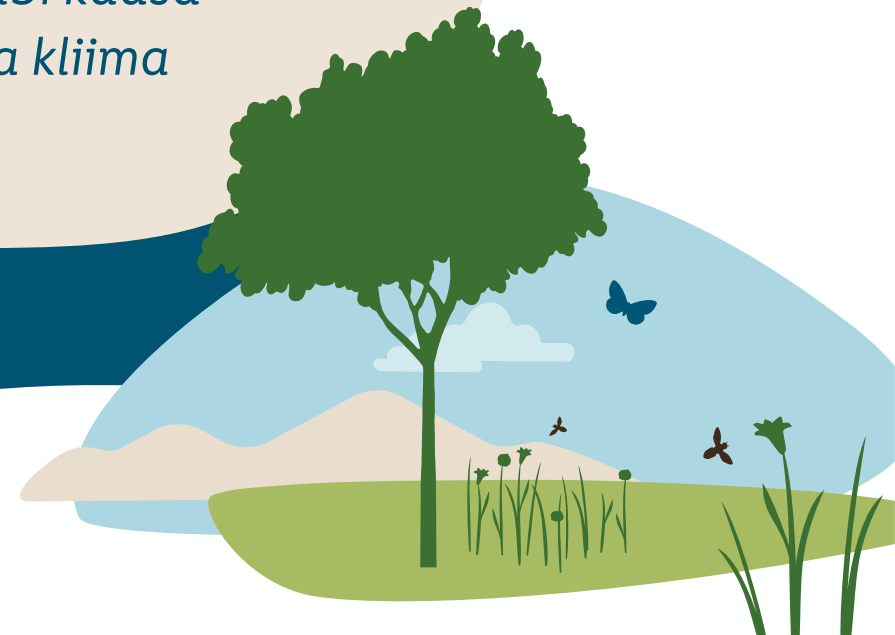
Meie vastutus raadamise ja maakasutuse muutmise eest	X
Taustateave	X
Meie pühendumus	X
Meie pühendumus metsadele ja sealsetele ökosüsteemidele	X
Lühidalt meie 3 sambaga strateegiast	X
Kriitilise tähtsusega tooraine tõstmine esikohale ja raadamise vältimine	X
Strateegia palmi(tuuma)õli jaoks	X
Strateegia soja jaoks	X
Strateegia kakao jaoks	X
Strateegia kohvi jaoks	X
Strateegia puidu ja tselluloosi jaoks	X
Strateegia loodusliku kautšuki jaoks	X
Strateegia veiseliha jaoks	X
Meie muud tegevused	X
Tihenened dialoog kõikide asjaosalistega	X
Glossaar	X
Allikad ja lingid	X

”

Metsad on tõeliselt mitmekülgsed ökosüsteemid, kuna need toimivad kui veehoidlad, need pakuvad kaitset kasvuhoonegaaside heitkoguste eest ning need on elupaigaks paljudele loomadele ja taimedele. Meie kohustus on kaitsta justnimelt metsi, hankides oma toorainet jätkusuutlikumalt, aidates seeläbi kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele ja kliima kaitsmisele.

Stefan Haensel | Rahvusvahelise ostuosakonna juhatuse liige

Meie vastutus raadamise ja maakasutuse muutmise eest

Meie vastutus raadamiseta ja maakasutust mittemuutvate tarneahelate eest

Lidli jaoks on jätkusuutlik tegutsemine eduka tuleviku üks keskseid strateegilisi eesmärke. Võtame vastutuse kõikjal, kus Lidli tegevus avaldab mõju inimestele ja keskkonnale. Vastutustundlik tegutsemine on meie viis, kuidas täita igapäevaselt oma kvaliteedilubadust ja kindlustada meie ettevõtte tulevikku.

Selle taustal oleme töötanud välja oma ettevõtte sotsiaalse vastutuse strateegia.

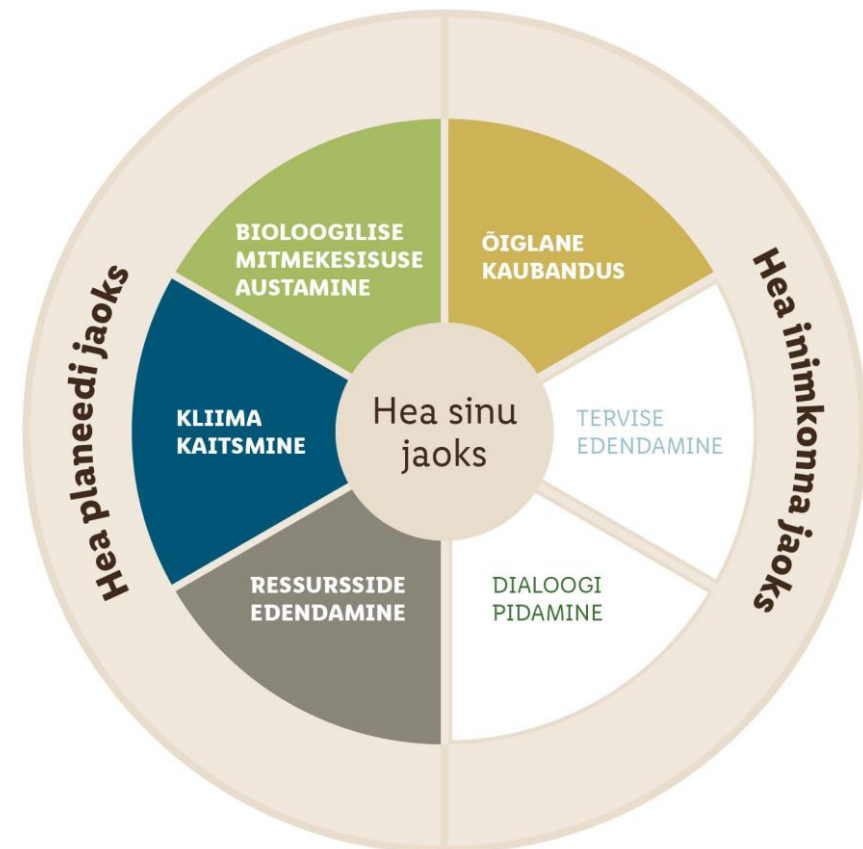
Anname sellega oma vastutustundliku tegevuse nõudele selge suuna. Meie ühine ja kõikehõlmav arusaam jätkusuutlikust tegevusest käsitleb kuut strateegilist põhiteemat: „Ressursside säilitamine“, „Kliima kaitsmine“, „Bioloogilise mitmekesisuse austamine“, „Õiglane kaubandus“, „Tervise edendamine“ ja „Dialogi pidamine“. Nende toel saame kirjeldada seda, kuidas me Lidlis mõistame ja käsitleme oma vastutust keskkonna, inimeste ja klientide ees.

Meie vastutus metsade ja sealsete ökosüsteemide eest

Suur osa meie sortimenti kuuluvatest toodetest sisaldab toorainet, mille tootmisega võib kaasneda metsade raadamine, mis võib ohustada väärtuslikke ökosüsteeme ja rikkuda põlisrahvaste õigusi. Seetõttu on Lidlis võetud eesmärgiks muuta meie toodete tooraine tarneahelad sotsiaalselt ja keskkondlikult sõbralikuks. Raadamise ja maakasutuse muutmisega seotud struktuurimeetmete kaudu saab Lidl anda positiivse panuse sellistesse strateegilistesse fookusteemadesse, nagu „Kliima kaitsmine“, „Bioloogilise mitmekesisuse austamine“, „Ressursside säilitamine“ ja „Õiglane kaubandus“. Täiendavad üksikasjad leiate meie >

[@Lidl riik: võimalusel lisage ostupoliitika]

Meie rahvusvaheline ettevõtte sotsiaalse vastutuse strateegia Lidlis

Taustateave

Taustateave

Metsad katavad 31% maailma maismaast ja need on elu jaoks Maal kriitilise tähtsusega. Planeedi rohelist kopsudena on need meie atmosfääri õhukvaliteedi jaoks eluliselt olulised. Samal ajal salvestab ja puhastab metsaalune 75% maailma mageveest.¹

Rohkem kui 1,6 miljardi inimese elatis sõltub metsast ning seal leidub 80% kõigist maismaaloomadest ja -taimedest.¹ Puutumata metsad ja looduslikud ökosüsteemid on seega üliolulised nii bioloogilise mitmekesisuse jaoks kui ka alustalana meie toiduga varustatuse ja tervise jaoks. Kuna puud neelavad süsihappegaasi, on neil võtmeroll ka kliimamuutuste leevendamisel.¹

31 %

**maailma maismaast on
kaetud metsadega.**

80 %

**riigis elavatest
loomadest ja
taimedest leiab
metsadest.**

Kuigi metsad on inimestele ja meie ökosüsteemile eluliselt tähtsad, hävib see murettekitava kiirusega. Seega on [> kõrge kaitseväärtusega \(HCV\) ökosüsteemide](#) ja [> kõrge süsinikuvaruga \(HCS\) metsade muutmine](#) troopikaks saavutanud kriitilise taseme. Näiteks Lõuna-Ameerika Amazonase vihmametsas on praeguseks maha raiutud ja degradeerunud üle miljoni ruutkilomeetri vihmametsa. See moodustab 17% protsenti kogu Amazonase metsast ja on võrreldav Saksamaa ja Prantsusmaa suuruse pindalaga kokku.² Aastatel 1990–2020 kaotati maailmas kokku 420 miljonit hektarit – see vastab EList suuremale alale.³

Raadamise ja keskkonna hävitamise peamiseks põhjuseks peetakse põllumajandust, eelkõige otsest puidu ülestöötamise, näiteks palmi(tuuma)õli, soja ja kakao kasvatamiseks ning kariloomadele karjamaade loomiseks. Eeldatakse, et põllumajanduse laienemine põhjustab 90% ülemaailmsest raadamisest (karjatamine: 38,5%, põllumaaks muutmine: 49,6 %).⁴

Metsade hävitamine ja sellele järgnev põllumajanduslik kasutamine avaldavad mõju bioloogilisele mitmekesisusele, eriti taimedes ja

ja loomarikastes vihmametsades, ning seega toimivate ja stabiilsete ökosüsteemide alustalale.

¹ WWF: Deforestation Fronts. Drivers and Responses in a Changing World. Summary, 2020.

² WWF: Living Amazon Report, 2022.

³ FAO: Global Forest Resources Assessment 2020.

⁴ FAO: Remote Sensing Survey, 2020.

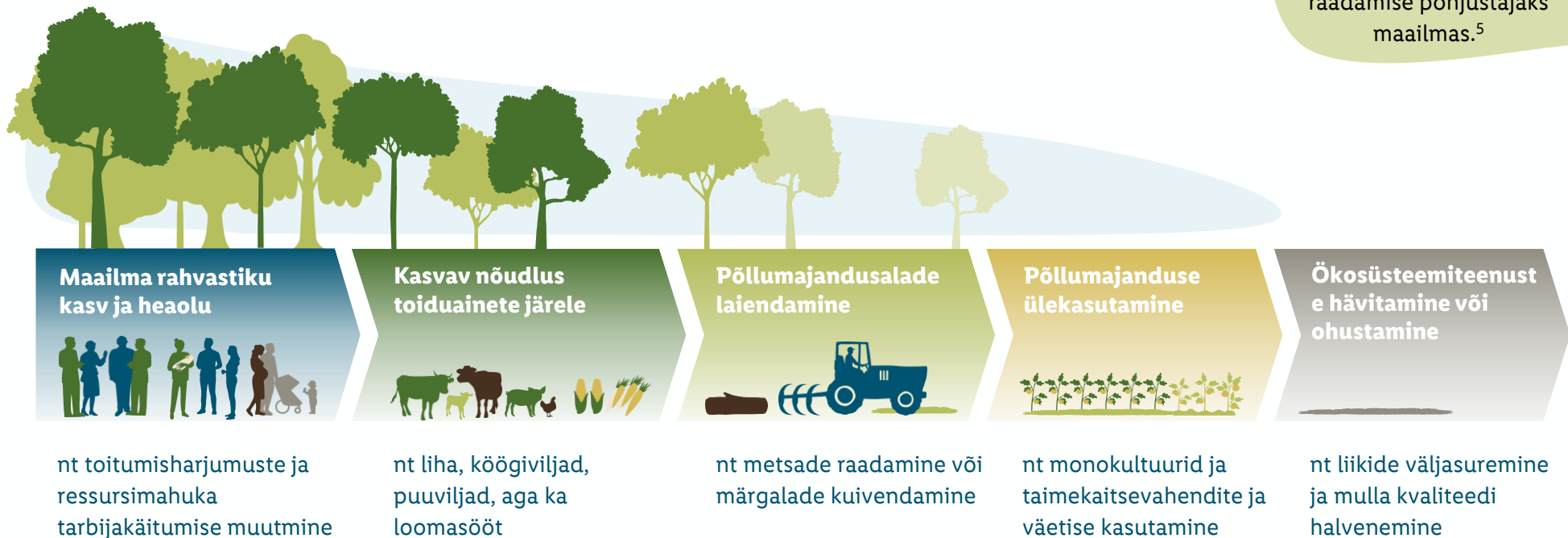
Oleme teadlikud oma vastutusest ja pühendume ressursside vastutustundlikule kasutamisele meie väärtusahelas. Meile on selge see, et toidukaupade jaemüüjatel võib olla märkimisväärne mõju nende müüdava toidu ja toiduga seotud toodete tootmisele ja kasvatamisele. Seetõttu on tööstuse kohustus tagada ka raadamisest ja maakasutuse muutmisest vabad tarneahelad.

16 %

troopiliste metsade raadamisest on seotud

Euroopa Liitu importimisega.

See muudab Euroopa Liidu Hiina järel suuruselt teiseks troopiliste metsade raadamise põhjustajaks maailmas.⁵

⁵ WWF: Stepping Up: The Continuing Impact of EU Consumption on Nature Worldwide, 2021.

Meie tooraine EL metsaraadamise määruse kontekstis

Paljud meie valikusse kuuluvad tooted sisaldavad toorainet, mille tootmisega võib kaasneda metsade raadamine ja seeläbi väärtuslikke ökosüsteeme ohustamine või põlisrahvaste õiguste rikkumine. Alates 2024. aasta lõpust moodustab Euroopa Liidu raadamisvabade toodete määrus (EU Forestation-free Regulation = EUDR) kõigi turuosaliste jaoks Euroopas olulise aluse seadusandluses. Lidl on võtnud eesmärgiks võtta meie toodete tooraine tarneahelates kasutusele meetmed, mis ületavad oma ambitsioonikuse poolest EUDRi laiendatud seaduslikke nõudeid.

29. juunil 2023 jõustunud ELi raadamisvabade toodete määrus (EUDR) (määrus (EL) 2023/1115) kohustab alates 30. detsembrist 2024 järgima peaaegu kõiki Euroopa tarneahelas osalejaid regulatsioone, mis puudutab konkreetseid tooraineid ja tooterühmasid.

Nõuete täitmiseks peavad nad tõendama, et nende tooted ei ole alates 31. detsembrist 2020 metsade raadamisele kaasa aidanud. Lisaks tuleb tarneahela igas etapis rakendada ulatuslikke riskijuhtimisprotsesse.⁶

Meie strateegia raadamisvabade tarneahelate osas ületab ka uusi ELi seaduslikke nõudeid, hõlmates näiteks meie enda spetsifikatsioonidega laiemaid tooterühmi. Lisaks osaleme algatustes ja sertifitseerimisorganisatsioonides, mida sageli täiendavad pilootprojektid või väiketalunike koostöö, ja seega käsitleme nendes tarneahelates lisaks metsade hävitamisele konkreetselt ka muid jätkusuutlikkuse aspekte.

Metsade raadamise probleemi lahendamiseks kliimaeesmärkidest lähtuvalt on Schwarzi kontserni kuuluv Lidl sõnastanud oma eesmärgid osana kogu kontserni hõlmavast kliimastrateegiast. Need on orienteeritud > [Science Based Target Initiative \(SBTi\)](#) metoodikale ja aitab kaasa Schwarz Gruppi kuuluvate ettevõtete kliimaeesmärkide saavutamisele. Lisaks tervitame edasisi > [Science Based Targets Network \(SBTN\)](#) algatusi.

EUDR nõuab iga asjassepuutuva toote riskianalüüsi, alustades tooraine tootmise riigist (või piirkonnast). See võib viia tarneahelate ümberpaigutamiseni vähem riskantsetesse piirkondadesse. Sellel aga võib olla eriti negatiivne mõju väiketalunike elatisele.

Lidl soovib selliseid kahjulikke muudatusi vältida ning töötada oma ettevõtete sotsiaalse vastutuse strateegia raames koos tarneahela partneritega projektide ja lahenduste kallal.

⁶ EUR-Lex: Bekämpfung von Entwaldung und Waldschädigung, 2023.

Meie pühendumus

Meie pühendumus metsadele ja sealsetele ökosüsteemidele

Lidl näeb keskse tegevusvaldkonnana bioloogilise mitmekesisuse säilitamist ning metsade raadamise ja maakasutuse muutmise juhtimist globaalsetes tarneahelates. Et saavutada meie eesmärk tagada raadamisvabad tarneahelad, oleme koos väliste sidusrühmadega välja

töötanud tervikliku strateegia, mis põhineb **kolmel sambal**. Need strateegiasambad keskenduvad läbipaistvusele ja raadamisvabadele tarneahelatele ning ümberkujundamise tegevuskavale.

Metsade hävitamise ja maakasutuse muutmise vastane strateegia

2024. aasta lõpuks on riskantsete toorainete tarneahelad metsaraadamisest vabad.*

Läbipaistvuse loomine

- Tarnijate kaardistamine
- Standardite ja süsteemide võrdlusuuringud
- Reporting

Standardite kehtestamine

- Ranged sertifitseerimisnõuded
- M&V süsteemid veiseliha, kohvi ja kautšuki jaoks
- Usaldusväärsete sertifitseerimissüsteemide edendamine

Muudatuste juhtimine

- Osalemine standardi loomises
- (nt Donau Sonja)
- Taimne toitumine > [Planetary Health Diet](#) tähenduses
- Eeskirjad ja kohustused
- Algatused ja projektid

Seadused (EUDR või võrreldavad**)

* Tulevikus tuleks peatada ka muude looduslike ökosüsteemide muutmine riskiga tarneahelate osaks.

** Seadusandlus tähendab EUDRi nõuete ja sellega võrreldavate regulatiivsete nõuete rakendamist.

Lühidalt meie 3 samba strateegiast

Läbipaistvuse loomine

Lisaks töödeldavate esmaste toorainete väljaselgitamisele viime oma tarneahelates regulaarselt läbi tarnijate uuringuid. Ühest küljest on nende eesmärk suurendada tarneahelate läbipaistvust kuni tooraine päritoluni. Teisest küljest on võimalik paljastada probleeme riskiga tarneahelate lõikes, mõõta eesmärkide saavutamise astet määratletud KPIde abil, kuid samuti saab tuvastada ja kasutada parimate tavade näidetena strateegiaelementide eeskujulikke rakendusi.

Koos väliste teenusepakkujatega oleme teinud võrdlusuuringuid usaldusväärsete sertifitseerimissüsteemide tuvastamiseks.

Usaldusväärsed > [Monitoring und Verification \(M&V\) süsteemid](#) peavad joonduma

> [Accountability Framework Initiative \(AFi\)](#) poolt etteantud suuniste põhimõtete järgi.

Aruandluse osana loome läbipaistvuse oma praeguse eesmärgi saavutamise ja status quo kohta. Osaledes tulemuskaartides ja edetabelites loome ka vajaliku välise läbipaistvuse.

Kõiki meie jätkusuutlikkuse eesmärke arutatakse koos meie ostjate ja tarnijatega ning need integreeritakse lepingu osana meie ärisuhetesse. Sedasi kogevad neid kõik igapäevase ostupraktikaga seotud isikud.

Standardite kehtestamine

Konkreetsete tootenõuete puhul näeme olulise lähtepunktina sertifikaate. Mõned sertifitseerimissüsteemid ja nende standardid sisaldavad rangeid eeskirju sellistes küsimustes nagu metsade raadamise keelamine, turbaalade ja muude tundlike ökosüsteemide muutmise keelamine ning põlisrahvaste, kohalike elanike ja töötajate õiguste austamine.

Need eeskirjad kehtivad toorainele, mille tootmisega kaasneb suur metsade raadamise ja ökosüsteemi muutumise oht. Seetõttu edendame turul usaldusväärseid sertifitseerimissüsteeme ning töötame kogu oma tarneahelas kõige asjakohasemate ja tõhusamate standardite ja sertifitseerimissüsteemidega.

Eelistame tarneahelate eraldamise võimalust (vrd > [Kauplemismudelid](#)), kuna see tagab jälgitavuse ja kontrolli tagasi toote päritoluni. Võimaluse korral ühtlustame kasutatavaid sertifitseerimissüsteeme rahvusvaheliselt ning vajadusel aitame kaasa uute standardite loomisele.

Seoses EUDRiga on Lidl võtnud oma veiseliha, kohvi ja kautšuki tarneahelates sihiks ka tugevased M&V-süsteemid. Et tõestada nende toorainete ja toodete metsaraievaba päritolu, millel jätkusuutlikkus on veel osaliselt sertifitseerimata, peavad tarnijad välja töötama usaldusväärsed alternatiivid.

Muudatuste juhtimine

Töötame mitut sidusrühma hõlmavate algatuste ja projektidega, mille eesmärk on edendada ümberkujundamist, töötada välja uuenduslikke toorainestrateegiaid ja luua tööstuslikke lahendusi koostöös partnerite, sidusrühmade ja kohaliku elanikkonnaga. Seejuures propageerime jätkusuutlikuma põllumajanduse kasutamist, mis keelab harimise raestatud metsaaladel ning soosib metsade ja muude väärtuslike ökosüsteemide säilimist ja taastamist.

Me ei soovi mitte ainult edendada oma jätkusuutlikkuse eesmärke, vaid edendada ka tööstust, aidates kujundada poliitilist raamistikku. Koos tugevate partneritega osaleme avalikes konsultatsioonides ja diskussustes.

Samuti püüame tegutseda aktiivselt kohapeal, algatades ja toetades projekte, mis on suunatud väiketalunikele, või jälgimislahendusi kõrge riskiga tarneahelate jaoks.

Loomsete valguallikate tarbimine avaldab keskkonnale, kliimale ja bioloogilisele mitmekesisusele märkimisväärset koormust. Lisaks kriitiliste toorainete sertifitseerimisele soovime jätkusuutlikumate alternatiivide kasutamisega vältida metsade hävitamist. Seetõttu suurendab **Lidl RIIK** oma sortimendis taimetoitlaste ja veganite liha- ja piimaalternatiivide osakaalu.

Lisaks ökoloogilisele kasule toetab taimne toitumine meie tervist. Seetõttu on meie suunaks [> Planetary Health Diet](#). See joonistab välja, kuidas saaks kasvavat maailma rahvastikku ökoloogilistes piirides tervislikult toita. Täiendavad detailid leiate meie [> ostupoliitikast „Teadlik toitumine“](#).
[@Lidl riik: võimalusel lisage ostupoliitika]

Meie oma kaubamärk „Vemondo“

Meie Vemondo toodetega, mis põhinevad köögiviljadel, aga ka herne-, nisu- ja sojaavalgul, pakume oma klientidele vegan- ja keskkonnasõbralikumaid alternatiive loomsetele saadustele.

Kasutame sertifitseeritud allikatest pärit sojat, et tagada raadamiseta tarneahelad. Alates 2022. aastast oleme oma kaubamärgi Vemondo taimetoitlaste ja veganliha alternatiivide jaoks kasutanud ainult piirkondlikest ja/või Euroopa allikatest pärit sojat. Tagame sedasi, et sojaubade kasvatamiseks ei hävitataks ühtegi troopilist metsa.

Lidl RIIK sortimenti kuulub hetkel

**„Vemondo“-
omakaubamärgiga toodet**

Meie standardid metsade raadamisel tarneahelas

Järgime päritoluriikides metsade ja metsade hävitamise riiklikke määratlusi, kuid püüdleme ka kõrgemate ja rangemate standardite poole oma tarneahelates Orienteerume sealjuures [> Accountability Framework Initiative](#) määrustele. Vabaühenduste juhitud algatus, mille liikmeks on muuhulgas [> WWF](#) ja [> Rainforest Alliance](#), on välja töötanud juhtiva raamistiku metsade hävitamise vastu võitlemiseks tarneahelates. Algatuse eesmärk on luua ühtsed ja rahvusvaheliselt kehtivad määratlused ja spetsifikatsioonid looduslike metsade ja muude ökosüsteemide kaitseks.

Igas standardis on määratud nn raiekuupäev, millest alates ei saa enam konkreetset kohas metsa tooraine kasvatamiseks raiuda. Sertifikaadid erinevad olenevalt asukohast ja ajast. Sedasi keelab Pro Terra raadamist kindlates piirkondades juba alates 2008⁷, Rainforest Alliance aga alles 2014. aastast.⁸

Meie pühendumus mitteraadamisele ja väärtuslike ökosüsteemide mittemuutmisele, samuti meie hankepoliitika, protseduurid ja juhised põhinevad standarditeülesel tähtpäeval 2021. Täpsemalt tähendab see seda, et Lidl ei töötle toorainet, mis on pärit maa-aladelt, mida on muudetud või raadatud pärast 31. detsembrit 2020. See kehtib nii sertifitseeritud kui ka sertifitseerimata tooraine kohta. Kui on olemas varasem tähtaeg, näiteks eelpool mainitud sertifitseerimissüsteemidega, kehtib see tähtaeg loomulikult vastavate toodete puhul.

Lidli kohustus põhineb järgneval

AFi-määrusel⁹:

1. Raadamisvabad ja maakasutust mittemuutvad tarneahelad ning maakasutuse muutuste heitkogused: juhend ettevõtte eesmärkide, raamatupidamise ja avalikustamise kooskõlla viimiseks
2. Tegevusjuhend tähtaegade kohta
3. Tegevusjuhend järelevalve ja kontrolli kohta
4. Tegevusjuhend põlisrahvaste ja kohalike kogukondade õiguste kaitsmiseks
5. Tegevusjuhend vaba, eelneva ja teadliku nõusoleku kohta

⁷ ProTerra Foundation: ProTerra Standard V5 and the European Regulation on Deforestation-Free Commodities, 2023.

⁸ Rainforest Alliance: Werkzeuge der Rainforest Alliance zur Förderung von entwaldungsfreien Lieferketten, 2024.

⁹ Accountability Framework: Operational Guidance, 2024.

Kriitilise tähtsusega tooraine tõstmine esikohale ja raadamise vältimine

Oleme aktiivselt pühendunud metsade raadamise keelustamisele oma tarneahelates ja kogu toiduainete jaemüügisektoris. Selle saavutamiseks tuvastati seitse kõrge riskiga toorainet metsade raadamise ja maakasutuse muutmise peamiste teguritena. Sealjuures oleme lähtunud > [Euroopa Komisjoni mõjuhinnangust](#).

Selle põhjal oleme iga toorainesektori jaoks sõnastanud kesksed lähenemisviisid raadamise vältimiseks. Keskendume eelkõige

metsa varumisele (nt tselluloosi tootmiseks), palmi(tuuma)õli, soja, kautšuki, kohvi ja kakao kasvatamisele ning karjamaade loomisele karjakasvatuseks.

Allpool näitame, kuidas me töötame, et hoida ära metsade hävimist ja muude looduslike ökosüsteemide muutmist kriitiliseks tooraineks, mis on osa meie kolmest strateegiasambast.

Meie kriitilised toorained seoses metsade hävitamise ja muutmisega

Palmi(tuuma)õli

See tooraine on paljude rasvade, õlide ja margariinide koostisosa, kuid seda leidub ka palmi(tuuma)õli derivaatidena kosmeetikatoodetes, samuti pesu-, koristus- ja puhastusvahendites.

Soja

Soja kasutamisel loomasöödana jõuab seda toorainet eelkõige kaudselt Lidli – nt šokolaaditahvlites või kakaovõina kosmeetikatoodetes.

Kakao

Kakaod kasutatakse peamiselt Lidli toodete koostisosana või kakaovõina kosmeetikatoodetes.

Kohvi

Peamiselt müüme kohvi otse röstitud ubade või kohvipulbrina (ka kapslites ja padjakestes). See võib esineda ka koostisosana (nt jäätises).

Puit/tselluloos

Lidli sortimendis kasutatakse tselluloosi muuhulgas pakendites, hügieenitoodetes ja puitmööblis.

Looduslik kautšuk

Tooted, nagu majapidamiskindad, uksematid või ujumisriided, võivad sisaldada looduslikku kautšukit.

Veiseliha

Müüme Lidli sortimenti kuuluvat veiseliha eraldiseisva tootena, näiteks veisefileed, aga ka valmistoitade osana.

Strateegia palmi(tuuma)õli jaoks

Õlipalm sobib väga hästi tõhusaks kasvatamiseks, kuna vajab vähe maad ja vett. Võrdluseks: samas koguses õli eraldamiseks sojast või kookospähklist oleks vaja kuni kümme korda rohkem maad.¹⁰ Head viljelusomadused on aga kaasa toonud suure ülemaailmse nõudluse ja sellest tulenevalt üha enam haritavaid alasid: palmi(tuuma)õli tootmine põhjustab enam kui kaheksa protsenti ülemaailmsest metsade hävitamisest ja ohustatud troopiliste ökosüsteemide muutumisest, eriti Indoneesias ja Malaisias.¹¹

Teeme usinalt koostööd oma tarneahela partneritega, et parandada pidevalt palmi(tuuma)õli tarneahela läbipaistvust. Iga-aastase tarnijate uuringu, nn tarnijate kaardistamise osana kontrollime, kas meie tarnijad järgivad palmi(tuuma)õli osas määratletud spetsifikatsioone, ja dokumenteerime edusammud. Selleks fikseerime täpsed kogused, sertifikaadi staatuse ja võimalusel ka päritoluriigid. See annab meile ülevaate sellest, milline palmi(tuuma)õli ei vasta piisavalt meie nõuetele ja seega saame oma tarnijatele konkreetselt läheneda. Meie tarnijate kaardistamise põhjal määratud palmi(tuuma)õli kogused liidetakse Lidl **RIIK** üldises aruandes kokku olenevalt tüübist ja [> kauplemismudel](#)ist.

Meie eesmärk: hangime palmi(tuuma)õli jätkusuutlikumalt alates **2023 majandusaasta (MA)* lõpust**.

- Alates **MA 2023 lõpust** sertifitseeritakse toiduainetes ja toidulähedastes toodetes leiduv palmi(tuuma)õli vähemalt vastavalt RSPO standardse segregatsioonitaseme järgi.
- Alates **MA 2022 lõpust** on palmi(tuuma)õli fraktsioonid ja derivaadid toiduainetes ja toidulähedastes toodetes sertifitseeritud vähemalt RSPO standardse massibilansi taseme järgi.
- Alates **MA 2023 lõpust** sertifitseeritakse mittetoidukaupades leiduv palmi(tuuma)õli vähemalt vastavalt RSPO standardse segregatsioonitaseme järgi.

Alates **MA 2023 lõpust** sertifitseeritakse mittetoidukaupades leiduv palmi(tuuma)õli vähemalt vastavalt RSPO standardse massibilansi taseme järgi.

*Majandusaasta (MA): 01.03.-28./29.02. ****välja arvatud USA**

¹⁰ WWF: 8 Things to know about Palm Oil, 2024.

¹¹ BBC: What is palm oil and why is it thought to be bad?, 2018.

i Meie osalus ümarlauas Roundtable on Sustainable Palm Oil

Alates 2012. aastast on Lidl Stiftung & Co. KG > [Roundtable on Sustainable Palm Oil \(RSPO\)](#) liige ja osaleb alates 2023 aktiivselt RSPO jagatud vastutuse töörühmas (Shared Responsibility Working Group). Oma koostöö kaudu oleme pühendunud tooraine kaevandamise negatiivse keskkonnamõju piiramisele.

i Meie töö algatuses Forum nachhaltiges Palmöl

Lidl Stiftung & Co. KG on > [Forum Nachhaltiges Palmöl \(FONAP e. V.\)](#) liige ja esindab sealjuures **Lidli riike: Saksamaa, Austria ja Šveits**. Oma tööga FONAPis osaleme Indoneesia väiketalunike projektis ja edendame seeläbi väiketalunike koolitamist ökoloogiliste aspektide ja viljelustehnoloogiate ning geograafilise asukoha osas, tegeleme taludele alternatiivsete sissetulekuallikate aktiivse kavandamise ja naiste mõjuvõimu suurendamisega selles valdkonnas.

Ka **Lidl RIIK** töötab tihedalt koos **xxxx**-ga ning on aktiivne **xxxx** liige. **[@Lidl RIIK: palun lisage riigispetsiifilised algatused.]**

Strateegia soja jaoks

Soja on oluline taimse valgu allikas ja seda kasutatakse peamiselt loomade, näiteks kanade söödas. 80% maailma sojaosaagist läheb loomasöödaks.¹² Jõukuse suurenemise ja maailma rahvastiku kasvuga kasvab kogu maailmas liha tarbimine – ja sellega kaasneb ka vajadus soja järele loomasöödana. Kui aga soja tootmine peaks oma praegusel kiirusel kasvamist jätkama, satub ohtu 16 miljonit hektarit savanni ja kuus miljonit hektarit vihmametsa – see on umbes viis korda suurem ala kui Šveits.¹² Paljud neist ohustatud aladest asuvad maailma kõige liigirikkamates ökosüsteemides, nagu Amazonase vesikond, Cerrado piirkond või Atlandi ookeani vihmamets Brasiilia idarannikul.

Teeme koostööd tarnijate ja jaemüüjatega, et parandada oma soja tarneahela läbipaistvust. Selleks kaardistame igal aastal meie loomasööda tarneahelatesse voolavad kaudsed sojakogused. Vaatame ka söödas sisalduva soja sertifikaate ja päritoluriike. See võimaldab meil tuvastada, kus võib soja kujutada jätkusuutlikkuse riske, ja läheneda konkreetselt oma tarnijatele (ainult Lääne-Euroopa jaoks, seis 2023).

Meie peamine eesmärk on tugevdada sojasektoris tugevat jätkusuutlikkuse sertifikaati, mis lisaks metsade raadamise ja maakasutuse muutmise vältimisele hõlmab ka muid väga olulisi jätkusuutlikkuse aspekte (nt pestitsiidide vähendamine ja vältimine). Seetõttu toetame Donau Soja valgupartnerlust ja jätkusuutlikkuse sertifikaati vastavalt RTRS või ProTerrale ja ISCC+-le.

Kui soja ei ole sertifitseeritud, esitame oma tarneahelatele väljakutse osta lihatoodete puhul söödaks ainult raadamata piirkonna soja. Seda saab kinnitada näiteks vabaühenduse > [Earthworm Foundation](#) > [ZDC-metoodikaga](#) või > [ProTerra MRV-lahendusega](#). Alates 2028. aastast – või varem, kui turuolukord lubab – tuleks söödas sisalduva raadamata sojakoguse täielik katmine saavutada ainult selle eriti usaldusväärse tõendiga. Kui nendest süsteemidest pärit soja pole turul saadaval, peavad meie tarnijad looma oma M&V-lahendused vastavalt algatusele > [Accountability Framework Initiative](#)

Soja otseseks kasutamiseks meie liha-, piima- või jogurtiasendajate koostisosana hangib Lidl kuni 2024. majandusaasta lõpuni soja Euroopast, et kaitsta Lõuna-Ameerika ja Kagu-Aasia vihmametsi. Liha või vorsti alternatiivide ning sojajookide puhul nõuame 2025. majandusaasta lõpuks lisaks Euroopa päritolule kohustuslikku sertifikaati vastavalt Donau Soja/Europe Soy (eelistatud), ProTerra, ISCC+, RTRS- või mahetoodangu standarditele. Täiendavate sertifikaatidega tagame, et soja tootmisprotsesse kontrollitakse ja hinnatakse ökoloogiliste kriteeriumide järgi.

[@Lidl Riik: kui juba olemas, palume siin loetleda eraldi kaubavood, nagu söödastrateegiad NAT-tasandil.]

¹² WWF: Soja als Futtermittel [Soy as feed], 2024.

i Koostöö jätkusuutliku soja jaoks

Lidl Stiftung & Co. KG on [> Roundtable of Responsible Soy \(RTRS\)](#) liige ja see võimaldab organisatsiooni ja RTRS-standardite ümbertöötamist positiivselt mõjutada.

Lisaks toetab Lidl [> Donau Soja](#) juhatuse liikmena vastutustundlikku sojakasvatust Euroopas. Nii aitame suurendada jätkusuutlikult kasvatatud soja turuosa ja laiendada Euroopa soja kasutamist oma tarneahelates. Samal ajal suudame lahendada tõhusalt soja tootmise ja kasutamisega seotud sotsiaalseid, ökoloogilisi ja majanduslikke väljakutseid.

Tervitame selliseid algatusi nagu [> Responsible Commodities Facility \(RCF\)](#), et osaleda sellistes olulistest ökosüsteemides, nagu Cerrado Brasiilias, luues rahalisi stiimuleid raadamiseta ja maakasutuse mittemuutmisega soja tootmiseks otse talunikega, kaitstes nii nende taludes mahepõllumajanduslikku mitmekesisust. Lisaks metsakaitsele näeme tungivat vajadust kaitsta ka teisi ökosüsteeme nagu

nt nn [> Other Wooded Lands](#).

Samuti oleme 2024. aastal koos sojakauplejatega ja fondiga

[> Earthworm Foundation](#) käivitanud pilootprojekti raadamiseta soja tarnimiseks Brasiiliast Saksamaale ja Suurbritanniasse. Siinkohal on raadamisvaba soja kinnitatud [> ZDC-metoodika](#) abil. See tagab, et sel viisil imporditud soja ei pärine ökosüsteemidest, mis raiuti maha või mida on muudetud pärast 1. jaanuari 2020.

Lidl allkirjastas 2020. aastal ka WWF-i algatatud dokumendi „Cerrado Manifest“ Brasiilias sojakasvatuseks ebaseadusliku maa hõivamise vastu, et edendada selle ökosüsteemi kaitset. **[@Lidl Riik: üksnes allkirjastanud riikidele GB, NL ja DE]**.

Ka teeb **Lidl RIIK** tihedat koostööd **xxx**-ga ning on aktiivne **xxxx** liige. **[@Lidl Riik: palun täiendage riigispetsiifilisi algatusi]**

Strateegia kakao jaoks

Kakao kasvatamine on ülemaailmse suure nõudluse tõttu samuti raadamise ja looduslike elupaikade kadumise üks peamisi põhjuseid: Lääne-Aafrika toodab 75% maailma kakaost, kusjuures suurimad tootjad on Côte d'Ivoire ja Ghana. Need kaks riiki on viimase kuuekümnepäeva jooksul kaotanud suurema osa oma metsast – umbes 94% ja

80%¹³, kusjuures ligikaudu kolmandik metsakaotusest tuleneb kakao kasvatamisest. 2018. aastal kasvas kõikidest troopilistest riikidest nendes kahes riigis ka ürgmetsade kadu kõige enam.¹⁴ 2020. aastal läks Côte d'Ivoire'i kakaokasvatusaladel kaduma veel 47 000 hektari metsa.¹⁵

Koostöös meie tarneahela partneritega oleme pühendunud oma kakao tarneahelate läbipaistvuse parandamisele. Küsime oma tarnijasüsteemides teavet toote päritoluriigi, sertifitseerimise staatuse ja koguste kohta.

Alates 2022. majandusaasta lõpust on kõik kakaod* sisaldavad tooted sertifitseeritud Fairtrade'i, Rainforest Alliance'i või mahestandardite järgi. Samuti müüme alates 2023. aastast ainult šokolaaditahvleid, millel on vähemalt üks nimetatud sertifikaatidest.

*välja arvatud USA

i Meie liikmelisus algatuses Forum Nachhaltiger Kakao

Meie liikmelisus mitut sidusrühma hõlmavas algatuses [> Forum Nachhaltiger Kakao](#) (German Initiative on Sustainable Cocoa – GISCO) annab meile turust ülevaate ja võimaldab meil teha koostööd teiste tarneahela sidusrühmadega. Soovime üheskoos parandada kakaootootjate ja nende perede elutingimusi, säästa loodusvarasid ning suurendada jätkusuutlikkuse standardite järgi sertifitseeritud kakao kasvatamist ja turustamist. Oleme seadnud algatusega endale 12 konkreetset eesmärki, mis on mõeldud loodusvarade säästmiseks ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsmiseks kakao kasvatamisega tegelevates riikides. Nende hulgas on nt eesmärk lõpetada kakao tootmisest tingitud raadamine ning aidata kaasa metsade säilimisele, bioloogilisele mitmekesisusele ja metsa uuendamisele. Lidl võttis Saksamaal liikmelisuse üle alates 2024. aastast.

Lidl RIIK teeb tihedat koostööd xxx-ga ning on aktiivne xxx liige. [Lidl Riik: palun lisage riigispetsiifilised algatused]

¹³ WWF: Cocoa, 2024.

¹⁴ World Resources Institute: The World Lost a Belgium-sized Area of Primary Rainforests Last Year, 2019.

¹⁵ Reuters: Ivory Coast lost 47,000 hectares of forest to cocoa production in 2020, environmental group says, 2019.

Strateegia kohvi jaoks

Kohv on paljudes arengumaades, aga eriti Brasiilias, Colombias, Vietnamis ja Indoneesias, üks tähtsamaid kaubandusartikleid. Nendes riikides kasvatavad kohvitaimi eelkõige väiketalunikud. Kuna kliimamuutuste tõttu liiguvad kohvikasvatusalad üha kõrgematesse mägipiirkondadesse ja metsad raiutakse maha, on kohvikasvatusega seotud suur metsade hävitamise oht.¹⁶

Viimase kahe aastakümne jooksul on kohvi kasvatamise tõttu igal aastal kadunud umbes 130 000 hektarit metsa, mis põhjustab hinnanguliselt umbes 45 miljoni tonni CO₂ emissiooni aastas.¹⁷ Lisaks toimub suur bioloogilise mitmekesisuse kadu ja looduslike elupaikade degradatsioon.

Koos tarnijate ja jaemüüjatega jätkame tööd oma kohvi tarneahelate läbipaistvuse parandamise suunas. 2024. aasta alguses alustasime peamise tarnijaga Peruus projekti, et muuta väikesemahuline kohvikasvatus läbipaistvamaks ja EUDRile vastavaks.

Kohvikapslid ja lahustuv kohv peavad olema täielikult sertifitseeritud Fairtrade'i, Rainforest Alliance'i või mahepõllumajanduslike standardite kohaselt alates 2023. majandusaasta lõpust, kohvikapslid ja joogid 2024. majandusaasta lõpuks. Röstitud kohvitoodete puhul [ainult riigid, kes sihivad röstitud kohvi] on kohustuslik sertifitseerimine teatud riikides kehtinud alates 2022. aasta majandusaasta lõpust.

Lidl RIIK müüb Fairtrade'i sertifikaadiga kohvitooteid omakaubamärgi Fairglobe all alates XXXX.

Lidli omakaubamärkide äripartnerid hangivad toorkohvi peamiselt Kesk- ja Lõuna-Ameerika ning Vietnami istandustest. Sertifitseerimissüsteemide osana, mis toimivad peamiselt kauplemissüsteemidega nagu „Segregation” või „Identity Preserved”, saab tagada jälgitavuse kuni päritoluriigini. Kohvisegud (nn blendid) ja nende päritolu võivad varieeruda olenevalt aastaajast ja saagi kvaliteedist.

Sertifitseerimata toodete puhul tuleb tõestada, et meie toorkohv on raadamisvaba. Kohvitootjad tõestavad seda usaldusväärsete Monitoring und Verification (M&V) süsteemide kaudu, mis peavad vastama vastavalt > AFi Operational Guidance for Monitoring and Verification miinimumstandardile. See annab meile kindlustunde kohvi jälgitavuse ja päritolukohas raadamisvabaduse osas.

¹⁶ Südwind Institut: Auf ein Tässchen - Die Wertschöpfungskette von Kaffee, 2020.

¹⁷ Ethos Agriculture: Coffee Barometer, 2023.

i Meie pühendumus raadamiseta kohvi tarneahelatesse

Alates 2024. aastast teeb Lidl koostööd Peruu ühe suurima kohvitarnija ja erikohvitootjaga, et muuta väikesemahulised kohvitarneahelad raadamisvabaks. EUDR on halvasti arenenud piirkondades tegutsevatele väikestele põllumajandusettevõtete jaoks väga keeruline: nad peavad koguma ja edastama andmeid, kohandama oma logistikat ja vajavad teadmisi Euroopa nõuetest. Selle projekti eesmärk on need lüngad täita ja võimaldada väikestel kohvikasvatajatel ka tulevikus Euroopa turul osaleda.

Lidl RIIK teeb tihedat koostööd ettevõttega xxx ja on organisatsiooni xxx aktiivne liige. [Lidl Riik: palun lisage riigispetsiifilised algatused]

Strateegia puidu ja tselluloosi jaoks

Tselluloos on paindlik ja kohandumisvõimeline tooraine, mida kasutatakse näiteks rõivastes, tselluloosi- või paberitoodetes. Puidupõhise tselluloosikiudude valmistamiseks langetatakse igal aastal umbes 70 miljonit puud. See arv võib järgmise 20 aasta jooksul kahekordistuda.¹⁸ Meie Lidli kauplustes müüakse samuti puidust valmistatud tooteid, nagu puidust mänguasjad, tööriistad ja mööbel.

Oleme seadnud eesmärgiks parandada oma puidu ja tselluloosi tarneahela läbipaistvust klientide suhtes. Oma söetoodete pakenditel näitame ära, kust kasutatav puit pärineb.

Meie puidu ja tselluloosi jätkusuutlikkuse eesmärgiga hõlmatud tooted ulatuvad koopiapaberist ja salvrätikutest kuni puidust mänguasjade, puitmööbli ja söeni välja. Lisaks on meie valikus isegi puidukiust (viskoosist) valmistatud riided.

2025. majandusaasta lõpuks on kogu Lidl **[RIIK]** poolt toodetes kasutatav puit täielikult sertifitseeritud või taaskasutatud. Sama kehtib **2025. majandusaasta lõpuks** puidust või tselluloosist pakendite kohta. Eelistatakse taaskasutatud materjali kasutamist. Uued puidukiud (nn värsked kiud) peavad võimalusel pärinema FSC®-sertifikaadiga allikatest või alternatiivselt PEFC-sertifikaadiga allikatest.

Meie värskest kiust toodete FSC®- või PEFC-sertifikaadiga võtame arvesse sotsiaalseid, ökoloogilisi ja majanduslikke aspekte. FSC®-metsastandardi kriteeriumiteks on põlisrahva kaitse, lageraie keeld, elurikkuse säilitamine kõrge looduskaitse väärtusega metsades ja geneetiliselt muundatud organismide keeld. Olenevalt sertifitseeritud paberimassi või taaskasutatud sisu osakaalust tootes kasutatakse nendel erinevaid FSC®- või PEFC-märgiseid.

Samuti oleme seadnud endale eesmärgiks muuta **2025. majandusaasta lõpuks** vähemalt 15% meie fikseeritud nimekirjas olevatest köögi- ja hügieenipaberitoodetest ümbertöödeldud materjaliks (sh hübriidpaberiks). Lisaks märgime alates **2022.** aastast oma söetoodete pakenditele päritolumaa ja puiduliigi.

Alates **2020.** majandusaasta lõpust oleme EcoVero- või LIVAECO-sertifikaadi kaudu hankinud viskoosi ka ilmselgelt jätkusuutlikumal viisil.

²¹ Fibre2Fashion: Fashionable fabrics leading to deforestation, 2014.

Puidu kui loodusressursi säästmine on parim viis metsade kaitsmiseks ja see annab olulise panuse kliimakaitseks. Seetõttu on puidu, tselluloosi ja paberi hoolikas kasutamine meie omakaubamärgiga toodete ja pakendite puhul meie prioriteet. Võimaluse korral kasutatakse tselluloosi/paberi/papi valmistamiseks taaskasutatud materjali, mis on oluliselt ressursisäästlikum. Taaskasutatud materjali kasutamise kasuks otsustamisel tuleb aga arvesse võtta stabiilsuse ja trükipildi nõudeid.

i Meie liikmelisus FSC®-algatuses

Lidl Stiftung & Co. KG on > [Forest Stewardship Council \(FSC®\) Saksamaa liige](#). Liikmelisus paljusid sidusrühmi hõlmavas organisatsioonis FSC® võimaldab meil teha koostööd teistega, kes puidu tarneahelas osalevad. Saame sellest dialoogist kasu ja oleme koos teiste liikmetega pühendunud jätkusuutlikule metsandusele.

Lidl RIIK teeb tihedat koostööd ettevõttega xxx ja on organisatsiooni xxx aktiivne liige. [[@Lidl Riik: palun lisage riigispetsiifilised algatused](#)]

Strateegia loodusliku kautšuki jaoks

Kautšuk on oluline elastne ja vormiv looduslik materjal, mida kasutatakse meie Lidl'i toodetes. Mõnikord kasutatakse seda sellistes toiduainetes nagu närimiskumm, kuid peamiselt on see kasutusel mittesöödavates toodetes, nagu kummikindad või ujumisriided.

Algselt pärineb kummipuu Lõuna-Ameerikast ja on piimalille, mille piim korjatakse elusalt puult ja töödeldakse seejärel toodeteks.¹⁹ Kuni 30 miljoni inimese elatis sõltub täielikult või osaliselt kummikasvatusest, mis toimub peamiselt Aasia väikefarmides.²⁰ Looduslikku kautšukit kasvatatakse enamasti monokultuurides, mille jaoks raiutakse sageli looduslikke troopilisi metsi.²¹ Suurema osa kummist impordib Hiina, sellele järgnevad EL ja India.²⁰

Töötame selle nimel, et parandada omapoolselt kautšuki tarneahelate läbipaistvust. Selleks oleme oma tarnijatega nende toodete ja tooraine päritolu osas otsekontaktis.

2024. majandusaasta lõpuks hangime oma olulisemad looduslikku kautšuki sisaldavad tooted raadamisvabast ja jätkusuutlikust tootmisest. See tähendab, et ostame vähemalt 50% majapidamiskinnastest FSC®- või PEFC-sertifikaadiga allikatest. Selle eesmärgi tõstame **2027. majandusaasta lõpuks** 75% peale.

Kui looduslik kautšuk ei ole sertifitseeritud, tuleb alates 2025. aastast tõestada M&V-lahendustega, et see on raadamisvaba päritolu. Need peavad olema heaks hinnatud kas uuringutes, mille on läbi viinud [Global Platform for Sustainable Natural Rubber \(GPSNR\)](#), WWF, FSC või Rainforest Alliance, või mis on tõendatavalt ülesehitatud vastavalt tegevusjuhiste [AFi Operational Guidance for Monitoring and Verification](#)

Vahetame selliste organisatsioonidega nagu FSC®, Rainforest Alliance, GPSNR ja AFi mõtteid selle kohta, kuidas lisaks kasvavale sertifitseeritud materjali osakaalule juurutada ja täiustada raadamata kautšuki jaoks usaldusväärseid ja tugevaid M&V-lahendusi.

Lidl RIIK teeb tihedat koostööd ettevõttega xxx ja on organisatsiooni xxx aktiivne liige. [Lidl Riik: palun lisage riigispetsiifilised algatused]

¹⁹ Pflanzenforschung.de: Kautschukbaum, 2024.

²⁰ European Tyre & Rubber Manufacturers' Association: Natural rubber, 2024.

²¹ WWF: Naturkautschuk, 2024.

Strateegia veiseliha jaoks

Veiseliha tootmine toimub sageli maailma kõige väärtuslikumate ökosüsteemide keskel: veiste karjatamise alad on Brasiilia Amazonases, Lõuna-Aafrika savannides ja Põhja-Ameerika suurtel tasandikel.

Kuna maailma rahvaarv kasvab jätkuvalt ja sissetulekute tase maailma lõunaosas tõuseb, kasvab hüppeliselt ka nõudlus veiseliha järele. Veiseliha tootmine moodustab juba 25% ülemaailmsest maakasutusest, maakasutuse muutustest ja metsandusest, sealhulgas Brasiilia Amazonase vihmametsade muutmisest tulenevatest heitkogustest.²²

[@Lidl Riik: kasutage ühte järgmistest lõikudest olenevalt sellest, kas Lidl hangib veiseliha Brasiiliast või mittet]

Lidl RIIK ei hangi veiselihatooted Brasiiliast, kuna on suur oht, et mets muutub karjamaaks. [VÕI] Lõuna-Ameerikast pärit veiselihal on väike roll Lidl RIIK tootevalikus, sest suurem osa siinsest lihast pärineb Euroopast.

@Lidl riik: esitage näiteid ettevõtte kohustusest suurendada oma tarneahela läbipaistvust (nt olemasolevad lepinguklauslid).

Meie valikus on vaid mõned Lõuna-Ameerika veiselihast valmistatud eritooted.

Nendest kõrge riskiga piirkondadest pärit veiseliha puhul nõuame alates 2025. aastast, et selle päritolu raadamisvabast ja muutmata maakasutusega keskkonnast on tõestatud tugevate > [M&V lahendustega](#), mida tunnustab > [Global Roundtable on Sustainable Beef \(GRSB\)](#) või mis on üles ehitatud kooskõlas algatusega > [Accountability Framework Initiative](#). Ka siin kehtib 2020. aasta lõppkuupäev/tähtaeg.

Veiseliha M&V-lahendused tagavad raadamisvaba päritolu ja maakasutusõigusega arvestamise. Seda kontrollivad kolmandad osapooled usaldusväärse teabeprotsessi käigus.

i Meie liikmelisus ümarlauas Global Roundtable on Sustainable Beef

Lidl Stiftung & Co. KG on > [Global Roundtable on Sustainable Beef](#) ümarlaua liige alates 2023. aastast. Oleme aktiivselt kaasatud GRSB-sse, et edendada Lõuna-Ameerika veiseliha häid M&V-lahendusi ning edendada lisaks raadamise vältimisele ka muid olulisi jätkusuutlikkuse aspekte.

Lidl RIIK teeb tihedat koostööd ettevõttega xxx ja on organisatsiooni xxx aktiivne liige. [@Lidl RIIK: palun lisage siia riigispetsiifilised algatused]

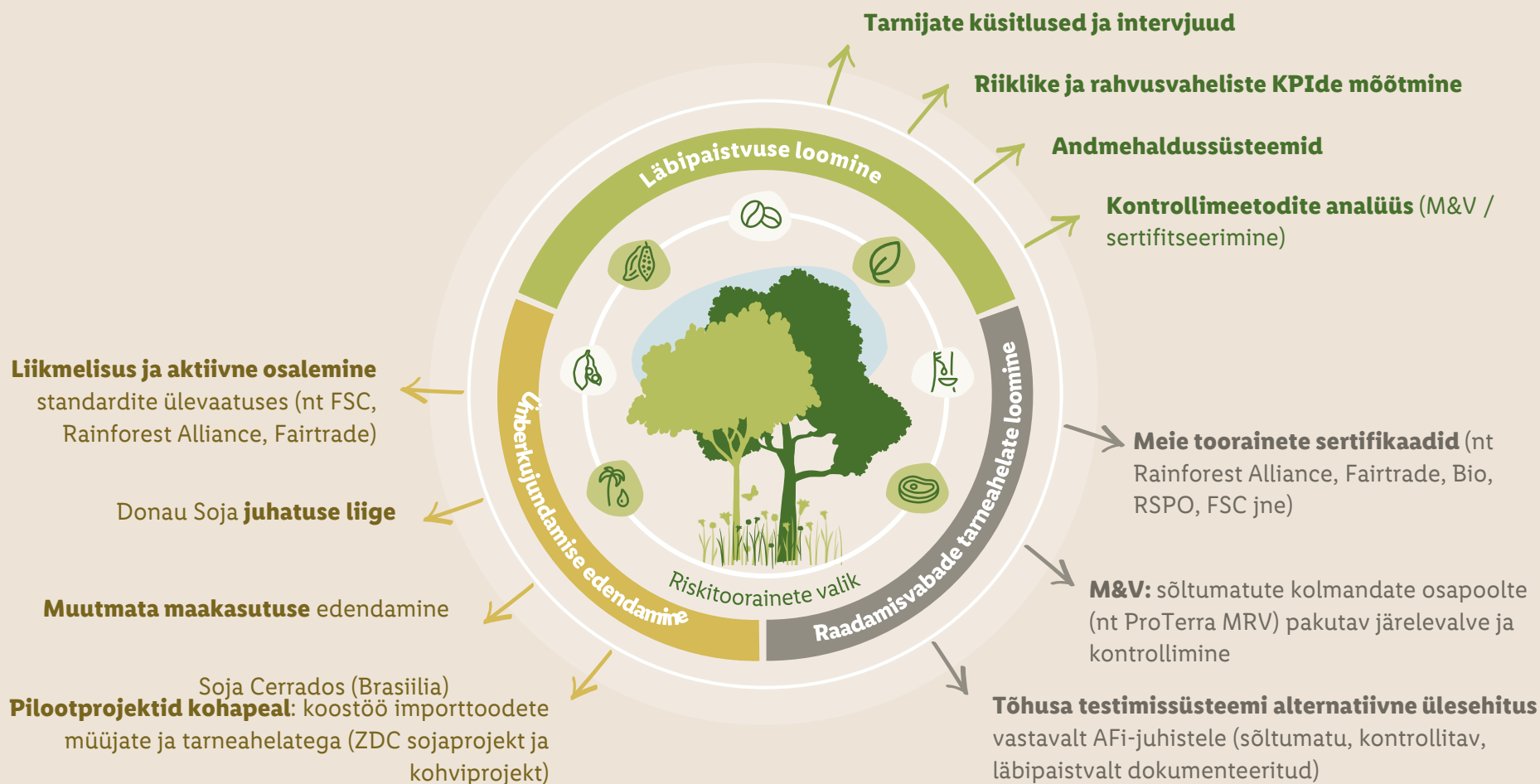

²² WWF: Beef. Overview, 2024.

Meie pühendumus metsadele ja ökosüsteemidele

Metsade süstemaatiline kaitse

Sellemeetmepaketiga on meie tarneahelad raadamisvabad

Meie muud **tegevused**

Dialoog kõigi asjaosalistega

Lidl teeb koostööd toiduainetööstuse, mittetulundusühingute, erialaekspertide ja kohaliku elanikkonna esindajatega. Jätkusuutlik, raadamata ja maakasutust mittemuutev tooraine tootmine eeldab eelkõige kohaliku elanikkonna ja põlisrahvaste osalust ja toetust.

Need rühmad ei sõltu mitte ainult kõige enam põllumajandustoodetest, vaid on ka ühed tugevamad liitlased võitluses metsade hävitamise vastu.

> [World Resources Institute \(WRI\)](#) poolt avaldatud aruanne näitab, et kindla põlisomandiga alade metsades on raadamise oht oluliselt väiksem.²³ Sobiva koostöö kaudu soovime võidelda terviklikult ja tõhusalt põhjuste ja süsteemsete tingimuste vastu, mis võimaldavad metsade ja looduslike ökosüsteemide hävitamist.

Käimasolev raadamine ja metsade hävitamine nõuavad viivitamatuid vastumeetmeid. Lidl ei suuda aga üksi lahendada keerulisi ühendusi, mis raadamist põhjustavad ja võimaldavad. Seetõttu võtame meetmeid, mis ületavad meie enda tarneahelates kirjeldatud meetmeid – toorainespetsiifilised algatused, sertifikaadid ja standardid.

Lidl võitleb koos partneritega süstemaatiliselt metsade raadamise ja metsade ümberkujundamise vastu kolmes valdkonnas, milleks on keskkonnakaitse, metsauuendus ja -haldus. Tihedas koostöös kõigi asjaosalistega tahame tagada, et tarneahelad oleksid vabad raadamisest ja maakasutuse muutmisest.

Metsade hävitamist meie planeedil saab peatada ainult hea valitsemistava meetmete abil ülemaailmsel, riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Riikides ja piirkondades, mis on praegu metsade hävitamise levialad, tugevdab Lidl seetõttu oma suhteid riiklike ja piirkondlike valitsuste ning rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonidega.

Kui era- ja avalik-õiguslikud osalejad teevad koostööd, võib olla võimalik raadamist ohjeldada ja kahjustatud metsaalasid taasmetsastada. Näeme 29. juunil 2023 jõustunud ELi raadamisvabade toodete määrust olulise sammuna õiges suunas ja olulise stiimulina riskantsete tarneahelate ümberkujundamiseks

²³ World Resources Institute: 5 Maps Show How Important Indigenous Peoples and Local Communities Are to the Environment, 2017.

Glossaar

Glossaar

Accountability Framework initiative (AFi)	Accountability Framework Initiative (AFi) on koostööprogramm metsade, muude looduslike ökosüsteemide ja inimõiguste kaitsmiseks, muutes standardiks eetilise tootmiskaubanduse. Selle kriitilise muutuse saavutamiseks edendab ja toetab AFi aruandekohustuse raamistiku rakendamist, mis on üksikasjalik tegevuskava eesmärkide seadmiseks, tegevuste rakendamiseks ja eetiliste tarneahelate suunas tehtud edusammudest aruandmiseks. Algatust juhib AFi koalitsioon, mis on ülemaailmne keskkonna- ja inimõiguste organisatsioonide rühm ja mis töötab välja vastutusraamistiku ja propageerib positiivset mõju põllumajandusele ja metsandusele. ²⁴
AFi Operational Guidance for Monitoring and Verification	See juhend sisaldab standardeid ja häid tavasid jälgimiseks ja kontrollimiseks (M&V), mis on seotud ettevõtete pühendumusega vastutusraamistiku raamesse kuuluvatele teemadele. See keskendub tooraine kaevandamise ja rafineerimisega seotud ökoloogilistele ja sotsiaalsetele tagajärgedele. Üldised juhised kehtivad mitmesuguste kaupade ja kontekstide puhul ning neid saab kohandada kontekstispetsiifiliste M&V-süsteemide, tööriistade ja protsesside arendamise või kasutuselevõtu kaudu. ²⁵
Donau Soja	Donau Soja on Euroopa mitut sidusrühma hõlmav mittetulunduslik organisatsioon, mis osaleb Euroopa valguga varustamise ümberkujundamises ja on eriti pühendunud GMO-vaba soja tootmisele. ²⁶
Earthworm Foundation	Earthworm Foundation on mittetulundusühing, mis teeb oma liikmete ja partneritega koostööd, et muuta väärtusahelad kogukondade ja ökosüsteemide õitsengu mootoriks. Earthworm aitab määratleda poliitikad, mis määravad, mida ettevõtte oma toodete jaoks soovib, toetab läbipaistvust, jälgitavust, kaebuste haldamist, jälgimist ja kontrollimist, samuti koostööd tarnijatega ja ²⁷ paremate tavade toetamist kuni kriitiliste hankimispiirkondadeni.

Raadamine	Loodusliku metsa kadumine põllumajanduse või muuks mittemetsanduslikuks tarbeks muutmise tõttu; muutumine istandusmetsaks või tõsine ja pikaajaline degradatsioon. See määratlus viitab raadamata tarneahela kohustustele, mis üldiselt keskenduvad loodusliku metsamaa muutmise takistamisele. Tõsine degradeerumine (definitsiooni iii stsenaarium) tähendab metsade raadamist või puukatte kadumist, isegi kui maad ei kasutata hiljem mittemetsanduslikuks otstarbeks. Sellele määratlusele vastava loodusliku metsa kaotust peetakse raadamiseks, olenemata sellest, kas see on seaduslik või mitte. AFi raadamise määratlus tähendab loodusliku metsa „koguraadamist“, kus „kogu“ võib mõista kui „summeeritud; ilma metsauuenduse või muu hüvitise mahaarvamiseta“. ²⁸
Eli raadamisvabade toodete määrus (EUDR)	EUDR jõustus 29. juunil 2023. aastal. Selle õigusakti eesmärk on võidelda tooraine tootmise tarbeks raadamise vastu. EUDR hõlmab toorainena palmiõli, soja, veiseliha, kakaod, kohvi, kautšukit ja puitu, aga ka mitmesuguseid nendest toorainetest valmistatud tooteid, nagu šokolaaditahvlid, trükipaber või kohvikapslid. Määruse üks aspekt on pakkuda kogu Euroopa töötlemise tarneahelas tooraine kaevandamise koha geolokatsiooni, et oleks võimalik kasutada satelliidipilte, et kontrollida, kas raadamine toimus pärast 31. detsembri 2020. aasta lõppkuupäeva. ²⁹

²⁴ Accountability Framework: Home, 2024.

²⁵ Accountability Framework: Operational Guidance on Monitoring and Verification, 2024.

²⁶ Donau Soja: Über uns, 2024.

²⁷ Earthworm: About us, 2024.

²⁸ Accountability Framework: Forest, 2024.

²⁹ EUR-Lex: Bekämpfung von Entwaldung und Waldschädigung, 2023.

Glossaar

Fairtrade	Fairtrade tähendab paremaid töö- ja elamistingimusi väiketalunike jaoks globaalse lõuna riikides. Fairtrade lepib kokku stabiilsetes miinimumhindades, sealhulgas Fairtrade'i lisatasu kogukonnaprojektide jaoks, reguleeritud töötingimustes ja keskkonnasõbraliku kasvatamise edendamises. 1997. aastal ühinesid erinevate riikide arenguabiorganisatsioonid, et moodustada katusorganisatsioon FLO (täna: Fairtrade International), ja ühendasid oma individuaalsed standardid ühtseks standardiks. Ühine Fairtrade'i pitser võeti kasutusele 2002. aastal. Selle taga on üldised standardid (väikepõllumajandusorganisatsioonidele, istandustele või lepingulisele põllumajandusele), tootestandardid, mis loovad tootespetsiifilisi regulatsioone, ning kauplejastandard (Trader Standard), mis sisaldab eeskirju edasimüüjatele ja tootjatele (sh makseviiside või segatoodete regulatsioonid). ³⁰
Forest Stewardship Council (FSC)	FSC® asutati 1993. aastal ja on sellest ajast peale olnud sõltumatu organisatsioon, mis on pühendunud keskkonnasõbraliku, sotsiaalselt kasuliku ja majanduslikult elujõulise metsamajandamise edendamisele. FSC®-pitser tähistab puit- või paberitooted, mis vastavad sellistele kriteeriumidele nagu põlisrahvaste kaitse, bioloogilise mitmekesisuse ja kõrge kaitseväärtusega metsade säilitamine või geneetiliselt muundatud organismide keeld. Olenevalt sertifitseeritud tselluloosi osakaalust tootes või taaskasutatud materjali kasutamisest on FSC®-l erinevad pitserid. ³¹
*FSC® N001585	

Forum Nachhaltiger Kakao	Algatuses Forum Nachhaltiger Kakao e.V. on kokku tulnud Saksamaa föderaalvalitsus, mida esindavad föderaalne majanduskoostöö ja -arengu ministeerium (BMZ) ning föderaalne toidu- ja põllumajandusministeerium (BMEL), Saksamaa kondiitritööstus, Saksamaa toidukaubandus ja kodanikuühiskond. Üheskoos taotletakse nn paljusid huvigruppe hõlmava algatusena kakaootootjate ja nende perede elutingimuste parandamist, loodusvarade ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamist ning kaitsmist kakaod kasvatavates riikides, samuti kakao kasvatamist ja turustamist jätkusuutlikkuse standardite järgi sertifitseeritud kakao koguse suurendamiseks. Selle algatuse liikmed on pühendunud tegema tihedat koostööd kakaod tootvate riikide valitsustega. ³²
Forum Nachhaltiges Palmöl (FONAP)	Forum Nachhaltiges Palmöl (FONAP) on mitme sidusrühma partnerlus (MAP), mis koosneb enam kui viiekümnest ettevõttest, ühingust, valitsusvälisest organisatsioonist, föderalsest toidu- ja põllumajandusministeeriumist (BMEL) ning föderalsest majanduskoostöö ja -arengu ministeeriumist (BMZ). FONAPi sekretariaat asub Saksamaa Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH juures. FONAP e.V eesmärk on edendada jätkusuutlikke põllumajanduslikke tarneahelaid, keskendudes palmiõlile. Alates selle asutamisest 2015. aastal on FONAP pühendunud jätkusuutlikumale palmiõli kasvatamisele päritoluriikides. Oluline on suurendada sertifitseeritud jätkusuutliku palmiõli kasutamist toidus, söödas ja keemiatoodetes ning arvestada inimõigustega ja rakendada neid kogu tarneahelas. ³³
Global Platform for Sustainable Natural Rubber (GPSNR)	GPSNR on ülemaailmne, paljusid sidusrühmi hõlmav organisatsioon, mille vabatahtlike liikmete eesmärk on parandada sotsiaalmajanduslikku ja keskkonnaalast tulemuslikkust loodusliku kautšuki tarneahelas. ³⁴

³⁰ Fairtrade: Was ist Fairtrade?, 2024.

³¹ FSC: Forest Stewardship Council, 2023.

³² Forum Nachhaltiger Kakao: Über uns, 2024.

³³ Forum Nachhaltiges Palmöl: Portrait FONAP, 2024.

³⁴ GPSNR: About GPSNR, 2024.

Glossaar

Global Roundtable on Sustainable Beef (GRSB) GRSB algatuse eesmärk on edendada, toetada ja teavitada ülemaailmse veiseliha väärtusahela jätkusuutlikkuse pidevat parandamist juhtimise, teaduse, mitme sidusrühma kaasamise ja koostöö kaudu. GRSB liikmete hulka kuuluvad organisatsioonid, ümarlauad ja üksikisikud enam kui 24 riigist. Algatus pärineb 2012. aastast ja see kasvas välja 2010. aastal Denveris toimunud konverentsist Global Conference on Sustainable Beef.³⁵

Kauplemismudelid Sertifitseeritud tooraine, nagu soja, kakao või palmiõli ostmisel eristatakse mitmete kauplemismudelite vahel, mis lähtuvad erinevatest nõuetest tooraine jälgitavusele ja selle kasutamisele lõpptootes. Sertifitseeritud tooraine, mis ei ole üldse või on ainult osaliselt lõpptootes:
Book & Claim: jälgitavus puudub

Massibilanss/Mass Balance: jälgitavus puudub, kuna sertifitseerimata tooraine segatakse kokku sertifitseeritud toorainega sertifitseeritud kaupade osakaalu kontrolli all

Sertifitseeritud tooraine füüsiliselt lõpptootes:
Segregation: jälgitavus sertifitseeritud tootjarühmani
Identity Preserved: jälgitavus üksikute sertifitseeritud tootjateni.³⁶

High Carbon Stock (HCS; kõrge süsinikuvaru) Piirkonda talletunud süsiniku ja bioloogilise mitmekesisuse hulk varieerub sõltuvalt taimkatte tüübist. HCS-meetod liigitab taimkatte maa-alal kuude eri klassi, kasutades satelliidiandmeid ja maapinna mõõtmisi. Need kuus klassi on suure tihedusega mets, keskmise tihedusega mets, madala tihedusega mets, noor taastuvmets, võsa ja raiutud/lagemaad. Esimest nelja klassi peetakse potentsiaalseteks kõrge süsiniku sidumise võimega metsadeks.³⁷

High conservation value (HCV; kõrge kaitseväärtus) HCV on Forest Stewardship Councili metsamajandamise tähistus, mis kirjeldab neid metsi, millel on kõrge looduskaitse väärtus. Kõrge looduskaitseväärtuse jaoks peab esinema üks järgmistest väärtustest:
HCV 1 – bioloogiline mitmekesisus: see puudutab bioloogilise mitmekesisuse kontsentratsioone, sealhulgas haruldasi, ohus või ohustatud liike. Need on olulised globaalsel, piirkondlikul või riiklikul tasandil.
HCV 2 – maastikutasandi ökosüsteemid ja ökosüsteemide mosaiigid: terved metsamaastikud ja suured maastiku ökosüsteemid ja ökosüsteemide mosaiigid, mis on olulised globaalsel, piirkondlikul või riiklikul tasandil, samuti enamiku looduslikult esinevate liikide elujõulised populatsioonid loodusliku leviku ja tiheduse muutrites;

HCV 3 – ökosüsteemid ja elupaigad: nende hulka kuuluvad haruldased, ohus või ohustatud ökosüsteemid, elupaigad või varjupaigad.³⁸

Monitoring & Verification Systeme (M&V) Monitoring & Verification süsteemid on strateegiad raadamise, maakasutuse muutmise ja inimõiguste rikkumiste vastu tarneahelates. Seire tähendab pidevat andmete kogumist, et hinnata ja dokumenteerida edenemist, toimivust ja vastavust. Seiresüsteemid võimaldavad ettevõtetel jälgida oma tegevuse ja tarneahela toimimist oma eesmärkide ja muude turu, juriidiliste või reguleerivate kohustuste haldamiseks ja jälgimiseks. Kontrollimine on oluline, et hinnata ja näidata vastavust ja tulemuslikkust metsade raadamisest hoidumise, maakasutuse muutmise vabaduse ja inimõiguste austamise osas. Selle eesmärk on seire tulemuste kinnitamine, et seda teavet saaks usaldada. Kontrollimine peaks toimuma sõltumatu ja läbipaistva välise protsessi kaudu.³⁹

Other Wooded Lands Other Wooded Lands on alad, kus on võrade tase 5–10% üle viie meetri kõrgustest puudest või kus on võrade tase üle 10%, kui arvestada väiksemate puude, põõsaste ja põõsastega.⁴⁰

³⁵ GRSB: Who we are, 2024.

³⁶ Forum Nachhaltiges Palmöl: Zertifizierung von Palmöl, 2024.

³⁷ High Carbon Stock Approach: What is the High Carbon Stock Approach?, 2024.

³⁸ HCV Resource Network: Common Guidance for the Identification of High Conservation Values, 2017.

³⁹ Accountability Framework: Monitoring and Verification, 2023.

⁴⁰ The Forest Resources Assessment Programme: 2.3 Other wooded land, 2024.

Glossaar

Palmiõli derivaadid	Palmi- või palmituumaolist saab keerukate keemiliste muundamisprotsesside abil valmistada niinimetatud derivaate. Neid kasutatakse pindaktiivsete ainete või emulgaatoritena, näiteks kosmeetika- ja puhastustoodetes. Emulgaatorid võimaldavad segada kahte vedelikku, mis tegelikult ei segune, nagu õli ja vesi. Pindaktiivsed ained on pesuained. ⁴¹
Planetary Health Diet	Komisjon EAT-Lancet esitas 2019. aastal „Planetary Health Diet“ (PHD) abil teadusliku aluse globaalse toitumismuutuse jaoks. See loodi professor Johan Rockströmi juhtimisel koostöös 37 toitumis-, tervise-, jätkusuutlikkuse ja poliitikavaldkonna teadlasega, kes olid pärit 16 riigist. Kui kõik inimesed järgivad uuringu kohaselt taimse ja tasakaalustatud toitumise suuniseid, on võimalik toita 2050. aastal tervislikult umbes 10 miljardit inimest, sealjuures planeeti üle koormamata. ⁴²
Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes (PEFC)	PEFC on maailma suurim sõltumatu jätkusuutliku metsanduse sertifitseerimissüsteem. PEFC-pitseriga puit- ja paberitooted pärinevad ilmselgelt ökoloogiliselt, majanduslikult ja sotsiaalselt jätkusuutlikust metsamajandamisest. ⁴³
ProTerra MRV-lahendus	ProTerra MRV standard pakub süstemaatilist lähenemist organisatsiooni hoolsuskohustuste hindamiseks ja kontrollimiseks ning toetab aruandlust tarneahela hoolsuskohustuse ja raadamisvabaduse aspektide kohta. See põhineb ettevõtte juhtimissüsteemi tarneahela jätkusuutlikkuse nõuetele vastavuse kontrollimisel sõltumatute kolmandate isikute auditite kaudu. Selle standardi kohaselt kontrollitud ettevõtjad on võtnud endale kohustuse ehitada üles majanduslik ja keskkonnasäästlik ning sotsiaalselt vastutustundlik tarneahel. ⁴⁴

Rainforest Alliance (RA)	Rainforest Alliance (RA) asutati 1987. aastal, et pühenduda bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele ning ökoloogiliselt jätkusuutlike ja sotsiaalselt õiglaste tavade edendamisele põllumajanduses ja metsanduses enam kui 60 riigis. See annab tarbijatempli rohelise konnaga, mille aluseks on standard „Rainforest Alliance Sustainable Agriculture Standard“. Selle taga on nii inimõiguste kriteeriumid nagu juurdepääs haridusele või lapstööjõu keeld kui ka ökoloogilised nõuded, nagu vee ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse. 2018. aastal ühines RA UTZi sertifitseerimisprogrammiga. ⁴⁵
Responsible Commodities Facility (RCF)	Responsible Commodities Facility (RCF) on algatus vastutustundliku sojatootmise ja -kaubanduse edendamiseks Brasiilias, luues rahaliselt jätkusuutliku vahendi, mis motiveerib põllumehi ja aitab rahuldada kasvavat rahvusvahelist nõudlust raadamisvabade tarneahelate järele. ⁴⁶
Roundtable of Sustainable Palm Oil (RSPO)	RSPO, mille asutas 2004. aastal muuhulgas WWF, on ülemaailmne organisatsioon, mille eesmärk on muuta palmiõlitööstus jätkusuutlikumaks. See organisatsioon on sellest ajast alates välja töötanud keskkonna- ja sotsiaalsed kriteeriumid, millele peavad ettevõtted vastama, et toota RSPO poolt sertifitseeritud jätkusuutlikku palmiõli (CSPO). Need meetmed aitavad minimeerida palmiõli tootmise negatiivset mõju kohalikule keskkonnale, elusloodusele ja kogukondadele. ⁴⁷
Round Table on Responsible Soy Association (RTRS)	RTRS – Round Table on Responsible Soy Association – asutati 2006. aastal Zürichis, Šveitsis, on mittetulundusühing, mis edendab vastutustundliku soja tootmise, kaubanduse ja kasutamise kasvu. RTRS teeb koostööd soja väärtusahela sidusrühmadega tootmisest tarbimiseni. See saavutatakse ülemaailmse platvormi kaudu vastutustundliku soja teemal mitme sidusrühma dialoogis ning ülemaailmse sertifitseerimisstandardi väljatöötamiseks, rakendamiseks ja läbivaatamiseks. ⁴⁸

⁴¹ Forum Nachhaltiges Palmöl: Über Palmöl, 2024.

⁴² EAT Lancet Commission: Food, Planet, Health, 2022.

⁴³ PEFC: Was ist PEFC?, 2024.

⁴⁴ ProTerra Foundation: ProTerra Monitoring and Verification (MRV) Standard and the European Regulation on deforestation-free commodities, 2024.

⁴⁵ Rainforest Alliance: Über uns, 2023.

⁴⁶ Sustainable Investment Management: Responsible Commodities Facility, 2024.

⁴⁷ RSPO: Who we are, 2024.

⁴⁸ RTRS: About RTRS, 2024.

Glossaar

Science Based Targets Initiative (SBTi)	SBTi on mittetulundusühing, mis kutsub ettevõtteid ja finantsasutusi üle maailma üles andma oma osa kliimakriisiga võitlemisel. See määratleb ja edendab parimaid tavaid heitkoguste vähendamiseks ja nullheite eesmärgi koostöös kliimateadusega. SBTi väljatöötatud standardid, tööriistad ja juhised võimaldavad ettevõtetel ja finantsasutustel seada teaduspõhiseid eesmärgi koostöös uusima kliimateadusega. Neid ettevõtete ja finantsasutuste eesmärgi hindab ja kinnitab SBTi. ⁴⁹
Science Based Targets Network (SBTN)	SBTNi aluseks on Dynamik der Science Based Targets Initiative (SBTi). See on enam kui 45 organisatsioonist koosnev võrgustik – sealhulgas mõned samad organisatsioonid nagu SBTi –, mis arendavad meetodeid ja ressursse ettevõtete ja linnade teaduspõhiste sihtmärkide (SBT) jaoks. ⁴⁹
Tähtaeg („Cut-off-kuupäev ehk lõppkuupäev”; seotud mitteraadamise ja maakasutuse mitemuutmise kohustusega)	Kuupäev, pärast mida viib raadamine ja maakasutuse muutmine selleni, et konkreetne ala või tootmisüksus ei täida enam raadamisest või maakasutuse muutmise hoidumise kohustust. ⁵⁰
Maakasutuse muutmine	Maakasutuse muutmine on loodusliku ökosüsteemi muutmine teisele maakasutusele või liigilise koostise, struktuuri või funktsiooni põhjalik muutus. Raadamine on maakasutuse muutmise vorm (looduslike metsade ümberkujundamine). Üleminek hõlmab tõsist degradeerumist või kasutusviiside juurutamist, mille tulemuseks on olulised ja püsivad muutused ökosüsteemi endises liigilises koosseisus, struktuuris või funktsioonis. Sellele määratlusele vastavaid looduslike ökosüsteemide muudatusi peetakse maakasutuse muutmiseks, olenemata sellest, kas need on seaduslikud. ⁵⁰

Mets	Maad, mille pindala on üle 0,5 hektari, kus on üle 5 meetri kõrgused puud, mille võrade tase on üle 10%, või puud, mis vastavad nendele künnistele. See ei hõlma maad, mida kasutatakse peamiselt põllumajanduses või muul otstarbel. Mets hõlmab looduslikke metsi ja metsaistandusi. Raadamisvaba tarneahela kohustuste rakendamisel keskendutakse looduslike metsade muutmise takistamisele. ⁵⁰
World Resource Institute (WRI)	WRI on ülemaailmne uurimisorganisatsioon, millel on üle 1000 eksperdi 60 riigis. See teeb koostööd ettevõtetega loodusvarade säästmiseks. Tema töö keskendub seitsmele kriitilisele küsimusele keskkonna ja arengu ristumiskohas: kliima, energia, toit, metsad, vesi, linnad ja ookean. ⁵¹
ZDC-metoodika	MTÜ Earthwormi poolt välja töötatud ZDC-meetod (Zero Deforestation and Conversion) on protokoll raadamise ja maakasutuse muutmise riskide hindamiseks soja tarneahelas. Kontrollitakse, kas füüsiline sojavoog kasvualalt kaubalaevale vastab ZDC-meetodi kriteeriumidele. Selleks ei tohi pärast 2020. aasta 1. jaanuari raadamist ega looduslike ökosüsteemide muutmist toimuda, olgu see siis seaduslik ega ebaseaduslik. ZDC-meetod kaasab kauplejaid, kaardistab purustid, jälgib soja liikumist koormast tagasi hankimiskogukondadesse, hindab teavet ja lõpuks kinnitab koorma, kui lähtekoht on raadamisvaba. ⁵²

⁴⁹ Science Based Targets Network: Who we are, 2024.

⁵⁰ Accountability Framework: Forest, 2024.

⁵¹ World Resource Institute: Our work, 2024.

⁵² Earthworm: Zero Deforestation and Conversion Methodology, 2024.

Allikad ja lingid

Allikad

Accountability Framework:

Forest

<https://accountability-framework.org/the-framework/contents/definitions/?definition=forest>

(Seis: 2024)

Accountability Framework:

Home

<https://accountability-framework.org/>

(Seis: 2024)

Accountability Framework:

Monitoring & Verification

https://accountability-framework.org/fileadmin/uploads/afi/Documents/Topic_Summaries/TS_Monitoring_Verification.pdf

(avaldatud: 2023)

Accountability Framework:

Operational Guidance

<https://accountability-framework.org/use-the-accountability-framework/operational-guidance/>

(Seis: 2024)

Accountability Framework:

Operational Guidance on Monitoring and Verification

https://accountability-framework.org/fileadmin/uploads/afi/Documents/Operational_Guidance/OG_Monitoring_Verification-2020-5.pdf

(Seis: 2024)

BBC:

What is palm oil and why is it thought to be bad?

<https://www.bbc.co.uk/newsround/39492207>

(avaldatud: 2018)

Donau Soja:

Über uns

<https://www.donausoja.org/de/organisation/>

(Seis: 2024)

Earthworm:

Zero Deforestation and Conversion (ZDC) Methodology

<https://www.earthworm.org/pages/zero-deforestation-conversion-methodology>

(Seis: 2024)

Earthworm:

About Us

<https://www.earthworm.org/about-us>

(Seis: 2024)

EAT Lancet Commission:

Food, Planet, Health

https://eatforum.org/content/uploads/2019/07/EAT-Lancet_Commission_Summary_Report.pdf

(Seis: 2022)

Ethos Agriculture:

Coffee Barometer 2023

https://coffeebarometer.org/documents_resources/coffee_barometer_2023.pdf

(avaldatud: 2023)

EUR-Lex:

Bekämpfung von Entwaldung und Waldschädigung

<https://eur-lex.europa.eu/DE/legal-content/summary/fighting-deforestation-and-forest-degradation.html>

(avaldatud: 2023)

European Tyre & Rubber Manufacturers' Association:

Natural rubber

<https://www.etrma.org/key-topics/materials/natural-rubber/>

(Seis: 2024)

Fairtrade:

Was ist Fairtrade?

<https://www.fairtrade-deutschland.de/was-ist-fairtrade>

(Seis: 2024)

FAO:

Global Forest Resources Assessment 2020

<https://www.fao.org/forest-resources-assessment/2020/en/>

(avaldatud: 2020)

FAO:

Remote Sensing Survey

<https://www.fao.org/forest-resources-assessment/remote-sensing/fra-2020-remote-sensing-survey/en/>

(avaldatud: 2020)

Allikad

Fibre2Fashion:

Fashionable fabrics leading to deforestation

<https://www.fibre2fashion.com/industry-article/7365/fashionable-fabrics-leading-to-deforestation>

(avaldatud: 2014)

Forum Nachhaltiger Kakao:

Über uns

<https://www.kakaoforum.de/ueber-uns/das-forum-nachhaltiger-kakao/>

(Seis: 2024)

Forum Nachhaltiges Palmöl:

Portrait FONAP

<https://forumpalmoel.org/portrait-fonap/>

(Seis: 2024)

Forum Nachhaltiges Palmöl:

Über Palmöl

<https://forumpalmoel.org/ueber-palmoel/>

(Seis: 2024)

Forum Nachhaltiges Palmöl:

Zertifizierung von Palmöl

<https://forumpalmoel.org/zertifizierung/>

(Seis: 2024)

FSC:

Forest Stewardship Council

<https://www.fsc-deutschland.de/de-de/der-fsc/>

(Seis: 2023)

GPSNR:

About GPSNR

<https://sustainablenaturalrubber.org/about-us/>

(Seis: 2024)

GRSB:

Who we are

<https://grsbeef.org/who-we-are/>

(Seis: 2024)

HCV Resource Network:

Common Guidance for the Identification of High Conservation Values

<https://www.hcvnetwork.org/library/common-guidance-for-the-identification-of-hcv-english-indonesian-french-portuguese>

(avaldatud: 2017)

High Carbon Stock Approach:

What is the High Carbon Stock Approach?

<https://highcarbonstock.org/what-is-the-high-carbon-stock-approach/>

(Seis: 2024)

PEFC:

Was ist PEFC?

<https://www.pefc.de/pefc-siegel/>

(Seis: 2024)

Pflanzenforschung.de

Kautschukbaum

<https://www.pflanzenforschung.de/de/pflanzenwissen/lexikon-a-z/kautschukbaum>

(Seis: 2024)

ProTerra Foundation:

ProTerra Monitoring and Verification (MRV) Standard and the European Regulation on deforestation-free commodities

<https://www.proterrafoundation.org/news/proterra-monitoring-and-verification-mrv-standard-and-the-european-regulation-on-deforestation-free-commodities1/>

(Seis: 2024)

ProTerra Foundation:

ProTerra Standard V5 and the European Regulation on Deforestation-Free Commodities

<https://www.proterrafoundation.org/news/proterra-standard-v5-and-the-european-regulation-on-deforestation-free-commodities1/>

(avaldatud: 2023)

Rainforest Alliance:

Über uns

<https://www.rainforest-alliance.org/de/uber-uns/>

(Seis: 2023)

Rainforest Alliance:

Werkzeuge der Rainforest Alliance zur Förderung von entwaldungsfreien Lieferketten

<https://www.rainforest-alliance.org/de/business-de/zertifizierung/werkzeuge-der-rainforest-alliance-zur-forderung-von-entwaldungsfreien-lieferketten/>

(Seis: 2024)

Reuters:

Ivory Coast lost 47,000 hectares of forest to cocoa production in 2020, environmental group says

<https://www.reuters.com/article/uk-cocoa-ivorycoast-deforestation-idUSKBN2AJ0T6/>

(avalikustatud: 2019)

Allikad

RSPO:

Who we are

<https://rspo.org/who-we-are/>

(Seis:2024)

RTRS:

About RTRS

<https://responsiblesoy.org/about-rtrs?lang=en>

(Seis: 2024)

Science Based Targets Network:

Who we are

<https://sciencebasedtargetsnetwork.org/>

(Seis: 2024)

Südwindi instituut:

Auf ein Tässchen – Die Wertschöpfungskette von Kaffee

<https://www.suedwind-institut.de/fileadmin/Suedwind/Publikationen/2020/2020-01%20Studie%20Auf%20ein%20T%C3%A4sschen%20Die%20Wertsch%C3%B6pfungskette%20von%20Kaffee.pdf>

(avalikustatud: 2020)

Sustainable Investment Management:

Responsible Commodities Facility

<https://sim.finance/responsible-commodities-facility/>

(Seis: 2024)

The Forest Resources Assessment Programme

2.3 Other wooded land

https://www.fao.org/4/ad665e/ad665e03.htm#P210_10728

(Seis: 2024)

World Resources Institute:

5 Maps Show How Important Indigenous Peoples and Local Communities Are to the Environment

<https://www.wri.org/insights/5-maps-show-how-important-indigenous-peoples-and-local-communities-are-environment>

(avalikustatud: 2017)

World Resources Institute:

Our Work

<https://www.wri.org/our-work>

(Seis: 2024)

World Resources Institute:

The World Lost a Belgium-sized Area of Primary Rainforests Last Year

<https://www.wri.org/insights/world-lost-belgium-sized-area-primary-rainforests-last-year?source=socialmediakit>

(avalikustatud:2019)

WWF:

8 Things to know about Palm Oil

<https://www.wwf.org.uk/updates/8-things-know-about-palm-oil>

(Seis: 2024)

WWF:

Beef: Overview.

<https://www.worldwildlife.org/industries/beef>

(Seis: 2024)

WWF:

Cocoa

https://wwf.panda.org/discover/our_focus/forests_practice/cocoa/

(Seis: 2024)

WWF:

Soja als Futtermittel [Soy as feed]

<https://www.wwf.de/themen-projekte/landwirtschaft/produkte-aus-der-landwirtschaft/soja/soja-als-futtermittel>

(Seis: 2024)

WWF:

Living Amazon Report 2022

https://wwfint.awsassets.panda.org/downloads/lar__ingles_23_dic_2022.pdf

(avalikustatud: 2022)

WWF:

Naturkautschuk

<https://www.wwf.de/themen-projekte/landwirtschaft/produkte-aus-der-landwirtschaft/naturkautschuk>

(Seis: 2024)

WWF:

Deforestation Fronts. Drivers and Responses in a Changing World. Summary

<https://www.wwf.ch/sites/default/files/doc-2021-01/Deforestation%20Fronts%20summary%20English.pdf>

(avalikustatud: 2020)

WWF:

Stepping Up: The Continuing Impact of EU Consumption on Nature Worldwide

https://wwfint.awsassets.panda.org/downloads/lar__ingles_23_dic_2022.pdf

(avalikustatud: 2021)

Pildiallikad

Tiitellehe pilt: Adobe Stock_255174366

Lk 2: Adobe Stock_ 204741008

Lk 9: Adobe Stock_ 536070984

Lk 16: Adobe Stock_ 293135498

Lk 17: Adobe Stock_ 383475754

Lk 19: Adobe Stock_ 6437597

Lk 20: Adobe Stock_ 458462178

Lk 21: Adobe Stock_ 59970020

Lk 22: Adobe Stock_ 74955106

Lk 23: Adobe Stock_ 333211929

Lk 24: Adobe Stock_ 92027264

Lk 25: Adobe Stock_ 246287261

Kontaktid

Lidli ettevõtte nimi

Aadressirida 1

Aadressirida 2

E-posti aadress (valikuline)

Täiendavad viited CSR-ile

[Veebileht]

[CSR-i veebileht]

Autoriõiguse teatis

Selle dokumendi sisu (sh tekst, graafika, fotod, logod jne) ja dokument ise on kaitstud autoriõigusega. Seda dokumenti ja/või selle sisu ei tohi ilma Lidli kirjaliku loata levitada, muuta, avaldada, tõlkida ega reprodutseerida.

Sugu puudutav teatis

Parema loetavuse huvides kasutatakse selles väljaandes isikunimetuste ja isikunimede puhul meessoost vormi. Võrdse kohtlemise osas kehtivad vastavad tingimused üldjuhul kõikide sugude kohta. Keele lühendatud vorm on mõeldud ainult toimetustelisel põhjustel ega sisalda hinnanguid.

@ [Lidli ettevõtte nimi]